

Verlag van het ingevolge artikel 5, sub d., j° 2 Archiefbesluit 1995, gevoerde driehoeksoverleg tussen de minister van Algemene Zaken, de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de minister van Buitenlandse Zaken, de minister van Defensie, de minister van Financiën, de minister van Verkeer en Waterstaat en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het Nationaal Archief met betrekking tot de selectielijst, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995, van archiefbescheiden van bovengenoemde zorgdrager op het beleidsterrein Brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing over de periode vanaf 1945.

Den Haag, maart 2008
drs. C.I. van Werkhoven

Beleidsterrein

In het concept BSD Brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing over de periode vanaf 1945 voor de genoemde zorgdragers is een beschrijving van het beleidsterrein opgenomen en een beschrijving van de actoren waarvan de handelingen in het driehoeksoverleg aan de orde zijn gekomen.

Selectiedoelstelling en -criteria en belangen

Tijdens het opstellen van het BSD en tijdens het gevoerde driehoeksoverleg is rekening gehouden met de in artikel 2, sub c van het Archiefbesluit 1995 genoemde waarde van de archiefbescheiden als bestanddeel van het cultureel erfgoed en het onder sub d. van hetzelfde besluit genoemde belang van de in de archiefbescheiden voorkomende gegevens voor overheidsorganen, voor recht- of bewijszoekenden en voor historisch onderzoek. Als uitgangspunt van het overleg gold de door de rijksarchiefdienst gehanteerde selectiedoelstelling, die inhoudt dat de belangrijkste bronnen van de Nederlandse samenleving en cultuur veilig worden gesteld voor blijvende bewaring. Met het te bewaren materiaal moet het mogelijk zijn om een reconstructie te maken van de hoofdlijnen van het handelen van de rijksoverheid ten opzichte van haar omgeving, maar ook van de belangrijkste historisch-maatschappelijke gebeurtenissen en ontwikkelingen, voor zo ver deze zijn te reconstrueren uit overheidsarchieven.

Driehoeksoverleg

Het driehoeksoverleg over de concept-selectielijst vond plaats in de periode februari 2008 – maart 2008. De betrokken zorgdragers werden vertegenwoordigd door mevr. drs. N. Broekema van het Project Wegwerken Archiefachterstanden (PWAA). Zij heeft bij de totstandkoming van het BSD met verschillende archiefdeskundigen en een beleidsdeskundige overleg gevoerd.

Als beleidsdeskundige namens alle zorgdragers:

A.H. Zwennes, crisiscoördinator, directie Publieke Gezondheid van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Als deskundigen archiefbeheer:

F. Vogelsang, senior allround DIV medewerker van het ministerie van Algemene Zaken;

J. Langezaal, operationeel medewerker van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;

E. Nieuwkerk, senior archivaris van het ministerie van Buitenlandse Zaken;

J.M.M. Cuijpers, institutioneel onderzoeker van het ministerie van Defensie;

C. Fieret, relatiebeheerder D&I voor de Generale T van het ministerie van Financiën;

drs. P. Fijnheer, adviseur DIM van het ministerie van Verkeer en Waterstaat;
drs. L.B. Humbert, adviseur Directie Informatiehuishouding van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Als vertegenwoordiger van de algemene rijksarchivaris:
Mw. drs. C.I. van Werkhoven, medewerker Selectie & Acquisitie bij het Nationaal Archief

Als adviseur van de vertegenwoordiger van de algemene rijksarchivaris:
prof. dr. B. Ale ,hoogleraar Veiligheid en rampenbestrijding aan de Technische Universiteit van Delft.

Inhoudelijk verslag

Algemene conclusies historisch maatschappelijke analyse

Naar aanleiding van het gesprek met de materiedeskundige is een B waardering opgenomen voor de neerslag van de handelingen:

644 *Het beantwoorden van Kamervragen inzake het beleid betreffende brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing en het anderszins informeren van leden van of commissies uit het parlement.*

649 *Het vaststellen van de opdracht en het eindproduct van een (wetenschappelijk) onderzoek op het beleidsterrein betreffende brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.*

650 *Het begeleiden van (wetenschappelijk) onderzoek op het beleidsterrein betreffende brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.*

33 *Het formuleren en effectueren van het beleid inzake de versterking van de geneeskundige hulpverlening bij rampen.*

Voor de gehele tekst van de historisch maatschappelijke analyse wordt verwezen naar de bijlage bij dit verslag.

Zordragers

De zorgdrager heeft naar aanleiding van de HMA en de opmerkingen van de vertegenwoordiger van het Nationaal Archief aangegeven een aantal handelingen te willen toevoegen:

Het betreft

660 *Het adviseren van gezondheidsinstellingen betreffende de coördinatie van de hulpverlening bij rampen en/of crises. (B5)*

661 *Het coördineren van de voorbereiding van de hulpverlening op gebied van geestelijke en/of lichamelijke gezondheidszorg bij rampen en/of crises. (B5)*

662 *Het bevorderen van coördinatiemaatregelen op het gebied van de gezondheidszorg en de samenwerking tussen burgerlijke en militaire diensten op het gebied van de nationale verdediging, zowel in vredes- als in oorlogstijd. (B1)*

663 *Het adviseren van de ministers van Binnenlandse Zaken, van Defensie en van Volksgezondheid en Milieuhygiëne omtrent voorbereidingen van maatregelen op het gebied van de gezondheidszorg en de samenwerking tussen burgerlijke en militaire diensten op het gebied van de nationale verdediging, zowel in vredes- als in oorlogstijd. (B1)*

664 *Het vaststellen, wijzigen en intrekken van beoordelingsnormen, beleidsregels en wetsinterpretierende regels inzake brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. (B5)*

Vertegenwoordiger Nationaal Archief

De vertegenwoordiger van het Nationaal Archief heeft enkele opmerkingen gemaakt over de waardering van neerslag die een beeld geeft van het handelen van de overheid op het beleidsterrein. De neerslag van onderstaande handelingen zou daarom voor bewaring moeten worden aangemerkt:

645 *Het mede-voorbereiden van het vaststellen, wijzigen en intrekken van internationale*

regelingen op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing, inzake het presenteren van Nederlandse standpunten in intergouvernementele organisaties.

423 Het voorbereiden van regels inzake het verstrekken van een rijksbijdrage aan de besturen van de gemeenschappelijke regelingen, tot vergoeding van de kosten die voor gemeentelijke gezondheidsdiensten en erkende instellingen voortvloeien uit de organisatie en uit voering van de geneeskundige hulpverlening ingeval van oorlog, oorlogsgevaar, of andere buitengewone omstandigheden, alsmede ter voorbereiding daarop.

453 Het voorbereiden van regels inzake het verstrekken van een rijksbijdrage aan de besturen van gemeenschappelijke regelingen, bedoeld in art. 5 van de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen, tot vergoeding van kosten die voor gemeentelijke gezondheidsdiensten en erkende instellingen voortvloeien uit de organisatie en uitvoering van geneeskundige hulpverlening ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden, alsmede ter voorbereiding daarop.

Het BSD zal worden aangepast.

Opmerkingen over specifieke neerslag zijn bij de afzonderlijke handelingen opgenomen.

Handelingen

256 Het vaststellen van de sterkte van de eenheid voor de nooddrinkwatervoorziening van het KMC.

257 Het vaststellen van de taken, alsmede van de te stellen eisen ten aanzien van organisatie en dislocatie, personele geoefendheid, materiële uitrusting van de eenheid voor de nooddrinkwatervoorziening van het KMC, en aan opslag, onderhoud en beheer hiervan.

De vertegenwoordiger van het Nationaal Archief vraagt waar het verschil tussen deze handelingen zit: 256 lijkt een onderdeel van 257?

De vertegenwoordiger van de zorgdragers deelt mee dat de neerslag van handeling 256 zogenaamde sterktestaten is. Dit is een overzicht van de samenstelling van de eenheid, met vermelding van de namen en functies. Het verschil met handeling 257 is dat laatstgenoemde handeling alleen betrekking heeft op de organisatie, de eisen waaraan personeel en materieel moet voldoen. Handeling 256 heeft betrekking op de samenstelling (sterkte) van het KMC. Deze uitleg is afdoende, over de waarderingen zijn allen het eens.

378. Het vaststellen van de aard en de omvang van de voorbereidingen van het Rode Kruis ter voltooiing van zijn taken.

De vertegenwoordiger van de algemene rijksarchivaris vraagt zich af wat de neerslag precies is. De vertegenwoordiger van de zorgdragers geeft na navraag aan dat de neerslag een soort richtlijn is hoe het Rode Kruis zich dient voor te bereiden op haar inzet bij rampen e.d. Hiermee is de vraag afdoende beantwoord. De waardering is geen onderwerp van discussie.

268. Het adviseren over en het geven van voorlichting aan het militaire instructiekader van de KMC met betrekking tot de specifieke BB-opleiding bij de KMC.

Het voorlichtingsmateriaal kan een goed beeld geven van het beleid. Derhalve stelt de vertegenwoordiger van de algemene rijksarchivaris voor om de handeling te veranderen van V, 5 jaar in B voorlichtingsmateriaal en V overige neerslag. Dit is tevens conform de waardering van gelijksoortige handelingen op overige beleidsterreinen.

De zorgdragers gaan akkoord met de voorgestelde waardering en het BSD zal worden aangepast.

411. Het overeenstemmen met de minister van Binnenlandse Zaken inzake diens vaststelling van regels voor het geheel of gedeeltelijk vergoeden van de kosten van vervoer bij evacuatie, van kosten voor bijzondere verblijfplaatsen en voor de vergoeding en het verhaal van inkwartieringskosten.

De vertegenwoordiger van het Nationaal Archief stelt voor deze handeling een waardering conform gelijksoortige handelingen 413 en 415 voor: V 10 jaar.. De zorgdragers gaan daarmee akkoord. Het BSD zal worden aangepast.

644. Het beantwoorden van Kamervragen inzake het beleid betreffende brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing en het anderszins informeren van leden van of commissies uit het parlement.

Onafhankelijk van de deskundige is door de primaire zorgdrager aangegeven dat de gehele neerslag van deze handeling voor bewaring in aanmerking komt gezien belangrijke incidenten als de Bijlmerramp, de vuurwerkcramp in Enschede etc.

Conform de wens van alle betrokkenen wordt de waardering aangepast naar B.

Over de waardering van de overige handelingen waren alle betrokken partijen het eens.

Het verslag is voorgelegd aan de bij het overleg betrokken personen. Deze hebben hun goedkeuring aan dit verslag gegeven.

versie inzage april

BIJLAGE

Historisch-maatschappelijke analyse

Beleidsterrein:

Brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing

Deskundige:

prof. dr. B. Ale, hoogleraar Veiligheid en rampenbestrijding aan de Technische Universiteit van Delft

Namens het Nationaal Archief:

mw. drs. C. van Werkhoven, medewerker Selectie&Acquisitie.

Werkwijze:

Voorafgaand aan het gesprek is de heer Ale het historisch overzicht (toezicht op het verzekeringsbedrijf in het algemeen) uit het RIO *Toezicht op het verzekeringsbedrijf (Den Haag 1999)* toegezonden. Het gesprek is gevoerd naar aanleiding van de hieronder opgenomen.

De vertegenwoordiger van het Nationaal Archief heeft per vraag commentaar opgenomen en op de laatste pagina een aantal algemenere conclusies.

Datum:

Op 12 februari heeft een onderhoud met de heer Ale plaats gehad waarvan hieronder de weergave is opgenomen.

Verslag

Algemeen

De heer Ale geeft op verzoek van de vertegenwoordiger van het Nationaal Archief een beeld van de ontwikkelingen die zich hebben afgespeeld op het terrein van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Hij merkt op dat door de effecten van de vuurwerkramp in Enschede, de cafébrand in Volendam, de toegenomen terreurdreiging en de vergrote kans op infectieziekten het risicobewustzijn op landelijk niveau toegenomen is en daarmee ook de visie op rampenbestrijding. Er wordt heden ten dage meer nadruk gelegd op crisisbeheersing dan op rampenbestrijding. De Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) is daar een goed voorbeeld van.

Welke ontwikkelingen/incidenten/gebeurtenissen hebben zich voorgedaan op het beleidsterrein, en wat is het belang daarvan?

Dhr. Ale geeft aan dat er met name de laatste 10 jaar veel is gebeurd op het beleidsterrein en dat er veel incidenten hebben plaatsgevonden, die weer verscherping van regelgeving met zich mee brachten. De nadruk ligt tijdens het gesprek op de periode vanaf de jaren negentig, aangezien de periode hiervóór redelijk duidelijk is beschreven in het Rapport Institutioneel Onderzoek over dit beleidsterrein. Daarnaast heeft er ook reeds een HMA plaatsgevonden voor deze periode voor de selectielijst van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De gebeurtenissen en met name de vuurwerkramp Enschede leidden tot intensivering van algemene veiligheid en van de arbeidsveiligheid. Tegelijkertijd was er sprake van een

tegenstelling: er werd ook veel bezuinigd op veiligheid!

Hoe ernstig de gebeurtenissen ook; praktisch veranderde er weinig. De Tweede Kamer kwam niet met drastische acties of nieuwe regels en wetgeving. Alleen hier en daar werd een bestaande wet aangepast maar grote veranderingen werden er niet doorgevoerd.

Piazza Eindhoven, Betuwelijn en IJzeren Rijn

Op het terrein van de ruimtelijke ordening was ook veel reuring vanwege de wens vanuit diverse hoeken om uit te breiden. Hierdoor ontstond tegelijkertijd een conflict met veiligheid.

Een voorbeeld daarvan was de ontwikkeling van de Piazza in Eindhoven. Dit winkelcentrum zou volgens de overheid te dicht bij het spoor liggen en derhalve gevaar kunnen opleveren voor de veiligheid. De deskundige noemt daarnaast voorbeelden als de uitbreiding van de binnenstad van Dordrecht, de ontwikkeling en bouw van de Betuwelijn en de IJzeren Rijn (goederenspoorlijn tussen Antwerpen en Mönchengladbach). Veel van deze ontwikkelingen hebben een boel stof doen opwaaien maar praktisch gebeurt er weinig van overheidswege om een en ander in goede banen te leiden. Ook de Tweede Kamer neemt volgens de deskundige hierin weinig initiatief.

Brandveiligheid naar aanleiding van Enschede en Volendam

Sinds de vuurwerkramp in Enschede en de ramp in Volendam is de overheid scherp als het gaat om brandveiligheid van gebouwen en van brandveilige arbeidsplaatsen. De Tweede Kamer wil dat bedrijven en instellingen meer doen aan brandveiligheid, maar stelt daar geen extra middelen voor beschikbaar. Daarnaast zijn sommige instanties van mening dat het onuitvoerbaar is om aan alle regels te voldoen omdat er geen duidelijke afspraken tussen overheden zijn rond de brandveiligheid.

In 2006 was de brandveiligheid van Nederlandse ziekenhuizen een hot item, de NVZ Nederlandse vereniging ziekenhuizen sprak zich toen uit over het (gebrekkige) overheidsbeleid ten aanzien van brandveiligheid in ziekenhuizen naar aanleiding van een undercover reportage van het programma Netwerk.

Betuwe en orkaan Katrina

Een ander voorbeeld dat de deskundige aanhaalt is de Betuwe. In 1995 stonden de dijken in de Betuwe op het punt om door te breken. Een paar boerderijen in de uiterwaarden stonden al onder water. Hier werden wel een behoorlijk aantal nieuwe regels aangenomen en werd wetgeving veranderd.

Na de gebeurtenissen in New Orleans rondom orkaan Katrina laaide de discussie over mogelijke dreigingen van een overstroming in Nederland ook weer op. Verwachte zeespiegelstijging en toename van neerslag door klimaatsveranderingen werden als potentiële bedreiging voor de veiligheid van de mens gezien. Gedacht werd over het opstellen van een nationaal rampenplan

Vogelpest

In 2003 werd Nederland geconfronteerd met de vogelpest waarbij miljoenen dieren werden afgemaakt. In 2006 brak een variant van de vogelpest uit die niet ongevaarlijk voor mensen zou kunnen zijn. In het geval dat mensen die "een gewoon griepvirus" onder de leden hadden ook besmet werden met het vogelpestvirus zou een geheel nieuwe variant van het mensengriepvirus kunnen ontstaan. Deze nieuwe griepvariant zou gevaarlijk kunnen zijn voor de volksgezondheid en zou zelfs een pandemie kunnen veroorzaken.

Welke individuen / groepen zijn van belang geweest op het beleidsterrein [en eventueel aanverwante beleidsterreinen]

Dhr. Ale geeft aan dat er waarschijnlijk veel interessant archief bij particuliere instellingen te vinden is en mogelijk minder bij de overheid. Hij geeft een aantal voorbeelden welke hieronder zijn opgenomen.

-VVD lid E. Dijkstra die naar aanleiding van de overstroming in 1995 in Betuwe en orkaan

Katrina de discussie oprakelde over het aanpakken van eventuele dreigingen in Nederland en hoe daarmee omgegaan moest worden.

- Stormvogel, redactie brandweervoorschriften
- Dr. Pieter Winsemius, wist belangrijke milieuwetgeving tot stand te brengen, waaronder een regeling voor de milieu-effectrapportage. Gaf verder een wettelijke basis aan de planologische kernbeslissing.
- PvdA kamerlid Hans Alders, ruimtelijke ordening en het milieubeleid. Belangrijkste onderwerpen: *Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra* (Vinex) en het Nationaal Milieubeleidsplan (NMP plus).
- Mevrouw Netelenbos, minister Verkeer en Waterstaat: betrokken bij Betuwelijn (private financiering, aanleg 'noordtak' van de Betuwelijn).
- M. de Vries, voorzitter Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR), het coördineren van de geneeskundige hulp bij rampen of ongevallen.
- De heer Oosterhuis, raadslid Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR).

Welke organisaties zijn van belang geweest op het beleidsterrein [en eventueel aanverwante beleidsterreinen] en waarom?

-Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR): dit is een landelijke adviesraad die advies uitbrengt aan de minister: belangrijke rol in discussies. In deze raad zitten een aantal belangrijke personen op gebied milieu, gezondheid, rampen. Hierbij speelt de GHOR een belangrijke rol.

-Nederlands Instituut voor verantwoord medicijngebruik NIVM (voorheen Stichting DGV) vanwege betrokkenheid bij vogelpest en infectieziektenbestrijding.

In hoeverre mag verwacht worden dat de informatie met betrekking tot de op grond van bovenvermelde vragen als belangrijk te kwalificeren onderwerpen alleen kan worden aangetroffen in de overheidsarchieven met betrekking tot het beleidsterrein of dat deze wellicht ook elders te vinden is?

Er is interessant archief te vinden bij particuliere instellingen/ groeperingen en personen. Zie hiervoor.

In hoeverre is het noodzakelijk om nog andere deskundigen over deelaspecten van het beleidsterrein te raadplegen en wie zou daar het beste voor benaderd kunnen worden?

De heer Ale geeft aan dat er geen noodzaak is voor het raadplegen van andere deskundigen.

Is er eventueel nader [literatuur-]onderzoek noodzakelijk?

De heer Ale geeft aan dat het onderzoek zoals het nu meer dan voldoet; een nader literatuuronderzoek is naar zijn mening dan ook niet nodig.

Dit verslag is voorgelegd aan de materiedeskundige en door hem akkoord bevonden.

Conclusies:

1. Het onderzoek zoals dat nu gedaan is afdoende voor de periode waar het betrekking op heeft.
2. Neerslag inzake Kamervragen, onderzoeken en hulpverlening in de breedste zin van het woord zal voor bewaring worden aangemerkt. In het BSD zullen daarom in ieder geval de volgende handelingen met B worden gewaardeerd: 644, 649, 650 en 33.
644 Het beantwoorden van Kamervragen inzake het beleid betreffende brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing en het anderszins informeren van leden van of commissies uit het parlement.

nationaal archief

649 Het vaststellen van de opdracht en het eindproduct van een (wetenschappelijk) onderzoek op het beleidsterrein betreffende brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

650 Het begeleiden van (wetenschappelijk) onderzoek op het beleidsterrein betreffende brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

33 Het formuleren en effectueren van het beleid inzake de versterking van de geneeskundige hulpverlening bij rampen.

3. Particuliere archieven, zij het van instellingen dan wel van personen, zijn een interessante aanvulling op het overheidsarchief over brandweezorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding. De deskundige heeft een aantal specifieke namen genoemd; het is raadzaam te onderzoeken of deze personen/instellingen een archief hebben en of zij dat over zouden willen dragen.

=====.

versie inzage april